

FÖR DIG SOM HAR ARBETSMILJÖANSVAR:

Säkra kopplingar

En folder om vikten av att låsa redskap kopplade till entreprenadmaskiner på ett säkert sätt

Kenta lever. Och det är ren tur.

Det var en vanlig tisdag. Snart dags för lunch. Då hände det. Med ett öronbedövande brak landade ett och ett halvt ton knappt en halv meter ifrån Kenta. En tungt lastad grävmaskin hade tappat både redskap och last. En sekunds missad uppmärksamhet och vardagen för Kenta och hans familj hade förändrats för alltid.

Tusentals gräv- och lastmaskiner är i jobb varje dag runt om i Sverige.

Maskinfabriken är många, maskintyperna likaså. Många maskiner är byggda för att kunna växla mellan olika redskap, ibland byter maskinföraren redskap trettio gånger om dagen.

Med olika fabrikat och olika maskintyper följer olika säkerhetsrutiner. Vissa maskiner har dubbelkopplingar för att säkra att redskap sitter fast. Vanligt är indikatorpinnar som ska visa att redskapet är låst, liksom indikatorer i form av lampor eller ljudsignaler.

Men ibland fungerar inte säkerhetsanordningarna som tänkt. Då tappas ett redskap. I bästa fall landar det på marken, i sämsta fall på en människa. Då kan konsekvenserna bli ödesdigra. En svår olycka är ett faktum.

Du som har ansvaret för arbetsmiljön på arbetsplatsen är skyldig att se till att det finns regler, rutiner och instruktioner så att alla på arbetsplatsen vet hur de ska arbeta säkert. Säkerheten måste alltid sättas först.

Tips till dig som ansvarar för arbetsmiljön

Minska risken för att redskap tappas genom att ta fram skriftliga instruktioner och informera om hur alla kan bidra till ett säkert maskinarbete. Ta till exempel upp:

- hur man byter och låser fast redskap på alla maskiner. Använd gärna bilder för att förtydliga texten
- att alla förare måste vara helt säkra på att redskapet på maskinen är låst innan arbetet startar
- att alla maskiner ska vara besiktigade, redskap ska vara godkända och förare utbildade
- att föraren dagligen ska kontrollera att maskinen är i fullgott skick, samt utföra säkerhetskontroll i samband med tankning och smörjning
- att man kan ta bort redskap och rototilt vid användning av lyftdon för att få bättre lyftkraft, bättre överblick och ökad säkerhet
- hur övrig maskinutrustning ska användas, till exempel alkoholås, varningslyktor, varningsljus och backkameror
- hur maskinförare och medarbetare på marken kommunicerar på bästa sätt och hur komradio och telefon får och bör användas
- hur medarbetare på marken kan visa hänsyn, till exempel genom att aldrig vistas direkt under ett redskap.

Se till att alla får del av instruktionerna och att alla förstår.

Tänk på att särskilt informera nyanställda.

Hänvisa till informationsfilmen på www.prevent.se/sakrakopplingar och foldern **"Lås säkert och rädda liv"**.

Hur nya maskiner köps in kan också bidra till säkerheten

Vid nyinköp – utgå gärna från hur reglagen och funktionerna på övriga maskiner i maskinparken ser ut och är placerade. Sträva efter att få en så enhetlig maskinpark som möjligt. Extra viktigt är detta när det gäller låsfunktionen för rototilt.

Slutligen. **Anmäl alltid olyckor och tillbud!** Dra lärdom av det som hänt. Som arbetsmiljöansvarig är det ditt ansvar att utreda, informera och följa upp.

Turen räddade Kenta. Låt din kunskap rädda fler.

Detta är en informationsfolder framtagen av Prevent tillsammans med Maskin-entreprenörerna, Byggnads och SEKO. Foldern handlar om vikten av att låsa maskinredskap på ett säkert sätt. Kopplat till foldern finns en film – **"Lås säkert – det kan gälla livet"** – och en folder som vänder sig till maskinförare och dem som jobbar på marken.

Se till att:

- Dina medarbetare alltid tar sig tid att kolla att redskapen på maskinerna är låsta.
- De på marken vet hur de ska visa hänsyn.

Det är en liten investering. Ett tappat redskap kan kosta ett liv.

Uttalanden av intervjuade i projektet:

"Det blev en jäkla smäll och hela bygget stannade upp. Hade jag inte tagit de där stegen åt sidan hade jag inte suttit här idag."
Kenta Sjölund, lagbas

"Jag går själv aldrig under ett redskap. Jag vet att det är svårt att se alla på marken från maskinen."
Hasse Olsson, maskinförare

"Jag har min rutin och kollar alltid att redskapet är låst. Jag vill jobba säkert."
Frasse Lundqvist, maskinförare

"Vi måste börja prata om det här. Jag tror man skäms lite om det händer. Men för att komma till rätta med problemet måste frågan upp på bordet."
Fredrik Persson, ombudsman, SEKO

"Jag vill inte bara gå och vänta på nästa olycka. Vi måste alla hjälpas åt och snacka om det här. Det är ett oerhört allvarligt problem och jag tror de tillbud vi får in bara är toppen på ett isberg."
Rolf Tengné, arbetsmiljöingenjör

"Vi har ett gemensamt ansvar för att informera om det här problemet. Det är viktigt! Vi vet att olyckor kan få svåra konsekvenser."
Åsa Källvik, miljö- och teknikchef, Maskinentreprenörerna